

Силабус
навчальної дисципліни
Провідні тенденції сучасної регіоналістики

2023-2024 навчальний рік

Освітня програма: «Історія»
Спеціальність: 032 Історія та археологія
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти: перший

Викладач (і)	Федорик Юрій Володимирович
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/fedorik/
Контактний тел.	0999058168
Е-mail викладача:	Jurij83fedoryk@gmail.com
Графік консультацій	Четвер 11.10-12.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	12	66	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: Регіоналізм, історіографія, ідентичність, територіальність, культурна спадщина, географічність, регіональна історія, місцевість, регіональні особливості, методологія регіональних досліджень.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни є характеристика процесу становлення регіональних студій з особливим акцентом на вивчення історіографії історії південної України; надання оцінки вивчення історії історичних регіонів на сучасному етапі; виховання толерантного ставлення до історичних процесів та персоналій з огляду на специфіку регіональних студій.

Предметом вивчення дисципліни є дослідження основних напрямків та методологічних підходів до вивчення регіональних студій, ознайомлення студентів з ключовими концепціями, теоріями та методами, які використовуються в регіональних історичних дослідженнях. Курс спрямований

на розвиток аналітичних та критичних навичок студентів у галузі регіональної історії.

Компетентності та програмні результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК 02. Здатність працювати автономно.

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 06. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 09. Здатність приймати обґрунтовані рішення

Фахові компетентності

СК 01. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.

СК 02. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.

СК 03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.

СК 04. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямків та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

СК 05. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.

СК 06. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.

СК 08. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

СК 09. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології.

СК 10. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

СК 12. Здатність самостійно формулювати та вирішувати оригінальні дослідницькі завдання.

СК 13. Критичне розуміння сучасного стану розвитку та засад функціонування історичної науки.

СК 15. Здатність на фаховому рівні аналізувати різні типи і види джерел для історичного дослідження з використанням методологічного й теоретичного інструментарію.

СК 16. Здатність публічно комунікувати результати історичного дослідження та популяризувати знання

Програмні результати навчання

ПРН 1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.

ПРН 2. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науковопопулярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.

ПРН 3. Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проєкти з урахуванням сучасних методологічних підходів.

ПРН 4. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.

ПРН 5. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ПРН 6. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.

ПРН 7. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН 8. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.

ПРН 9. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн

ПРН 11. Створювати оригінальні дослідницькі задачі або гіпотези на основі новітніх наукових досягнень, виявляючи проблеми, що потребують додаткового дослідження

ПРН 12. Вміння аналізувати різні історичні концепції та теорії, розуміння різних підходів до вивчення історії та їхнього впливу на формування історичних знань

ПРН 14. Володіти навичками критичного та аналітичного мислення при роботі з історичними джерелами різного типу, включаючи вміння розпізнавати різні точки зору, визначати суперечності та ангажованість джерел

Зміст курсу:

Змістовний модуль 1. Регіональна інтеграція в умовах глобалізації.

Тема 1. Історична регіоналістика: стратегічні пріоритети.

Тема 2. Регіоналізація у глобальному світі XXI століття.

Тема 3. Сепаратизм (сецесіонізм) як різновид регіоналізму.

Змістовний модуль 2. Пограниччя як соціокультурний феномен: просторовий вимір.

Тема 4. Осмислення рубіжності у наукових дискурсах.

Тема 5. Крим на цивілізаційному перехресті.

Тема 6. Рубіжність Донбасу: соціокультурний зріз

Змістовний модуль 3. Південна Україна на цивілізаційному пограниччі.

Тема 7. Параметри розселення й вектори колонізаційних потоків.

Тема 8. Трансформаційна динаміка Південної України(кінець XVIII – початок XXI ст.)

Тема 9. «Новоросійський» дискурс.

Методи навчання: Лекція, читання та коментар історичних джерел, робота з картою, таблицями, схемами та діаграмами, бесіда, групові дискусії, робота в малих групах, співбесіда, колоквиум, аудіовізуальний метод, електронні презентації

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Самостійні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за самостійну роботу). Студенти зобов'язані дотримуватися дедлайнів визначених для виконання усіх видів письмових робіт з курсу. Відвідання занять є складовою навчального процесу. Академічна доброчесність: передбачається, що при

підготовці до практичних занять, роботі з джерелами інформації, будуть дотримуватися всіх видів академічної доброчесності та наукової етики. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин навчання відбувається в онлайн платформах Moodle та ZOOM

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: вивчення курсу не передбачає використання програмного забезпечення, крім загально вживаних операційних систем та програм.

Система оцінювання та вимоги:

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Індивіду- альний	Екзамен	Сума
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			Змістовний модуль 3					
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	20	50	100
3	3	4	3	3	4	3	3	4			

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
77-89 65-76	добре	
58-64 50-57	задовільно	
20-49	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-19	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова:

1. Андерсон В. Проблеми регіоналізації України: теорія, практика, перспективи // Розвиток України в регіональній перспективі: політичні, економічні, соціальні проблеми регіоналізації К., 2002.
2. Величко В.В. Теоретичні та методологічні засади регіонознавства в наукових дослідженнях в Україні та інших європейських державах. Науковий вісник Дипломатичної академії України, 17, с. 138-144. 2011
3. Верменич Я. Історична регіоналістика в Україні: спроба концептуального аналізу. К., 2003.
4. Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. К., 2003.
5. Гайдук В., Кучеренко Т., Михальченко М. Україна у регіональному вимірі: проблеми та перспективи. - Донецьк, 2002.
6. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. – К.: Наукова думка, 2006. – 511 с.
7. Панченко Т.В. Політична регіоналістика: навчальний посібник / Т.В. Панченко. – Х.:ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 188 с.

Додаткова

1. Бабурин С.И. Территория государства: правовые и геополитические проблемы. – М, 1997.
2. Багалій Д. Історія Слобідської України / Д. Багалій. – Харків, 1918.
3. Брайчевський М. Біля джерела слов'янської державності / М. Брайчевський. – К., 1964.
4. Верменич Я. В. Адміністративно-територіальний устрій України: еволюція, сучасний стан, проблеми реформування / НАН України. Інститут історії України. - У 2-х чч. - К.: Інститут історії України, 2009.
5. Верменич Я.В. Пошук моделей консолідації української нації на рубежі ХІХ і ХХ століть: погляд з понад сторічної відстані. - К.: Інститут історії України НАН України, 2016. - 99с.
6. Верменич Я.В. Регіональна аналітика в Україні: сучасні дискурси соціогуманітаристики. Аналітична записка. - К.: Інститут історії України НАН України, 2018. -110 с.
7. Верменич Я.В. Регіональна інтеграція в умовах глобалізації: теорії та сучасні реалії / Відповідальний редактор В.А.Смолій. – К.: Інститут історії України НАН України, 2018.
8. Козловський А. Встановлення українсько-польського кордону (1941 – 1951 рр.) / А. Козловський. – Львів, 1998.
9. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география. - М., 2001.

10. Конструювання української ідентичності: національні й регіональні проекти другої половини XIX – початку XX ст. / Відповідальний редактор В.А. Смолій. – К.: Інститут історії України НАН України, 2016. – 356 с
11. Кордуба М. Територія і населення України / М. Кордуба. – Відень, 1918.
12. Крикун Н. Административно-территориальное устройство Правобережной Украины в XV – XVIII вв. / Н. Крикун. – К., 1992.
13. Лаврів П. Історія Південно-Східної України / П. Лаврів. – Львів, 1992.
14. Левчук Л.Т. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. К.:Либідь, 1997.
15. Матвієнко А.С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна / Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2015. – 376 с.
16. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Суспільно-географічне районування України: Навч. посіб. К.: КНУ, 2000.
17. Основи етнодержавознавства. За ред. Ю. Римаренка. – К.: „Либідь“, — 1997. – 655с.
18. Регіоналізація і вибори як засоби удосконалення владних відносин в Україні: теорія і практика. За ред. О.О. Дьоміна. – Харків, 2003.
19. Романюк С.А. Політика регіонального розвитку: сучасний стан і нові можливості: регіональні дослідження. — Київ, 2001.
20. Сергійчук В. Етнічні межі та державний кордон України / В. Сергійчук. – К., 2000.
21. Сергійчук В. Етнічні межі та державний кордон України / В. Сергійчук. – К., 2000.
22. Схід і Південь України: час, простір, соціум. В 2 т. – Т 1. Колективна монографія / Відп. ред. В. А. Смолій; кер. авт. кол. Я.В.Верменич. – К.: Інститут історії України, 2014. – 378 с. – (Студії з регіональної історії)
23. Тронько П. Історія міст і сіл України в контексті регіональних досліджень: досвід, проблеми, перспективи. – К., 2001. – 49 с.
24. Elazar D. (ed.) Federal System of the World: A Handbook of Federal, Confederal and Autonomy Arrangements. 2 ed. Harlow: Longman Group Limited, 1994.
25. Federalism and Federation in Western Europe, ed. by M.Burgess, - London, 1986
26. Keating M. The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change / M. Keating. – Cheltenham: Edward Elgar, 1998. – 242 p.
27. King P. Federalism and Federation. The Johns Hopkins University Press, 1982
28. Marks G. Territorial Identities in the European Union / G. Marks // Regional Integration and Democracy \ ed. by J. Anderson. – Boston, 1999. – P. 69-94.
29. Markusen Ann. Regions: the Economics and Politics of Territory. USA, 1987
30. Nation and Identity in Contemporary Europe. Ed. by B.Jenkins and S.Sofos. - London, 1996

31. Rokkan S. State Formation, National Building and Mass Politics in Europe. Oxford, 1999.

32. Taylor P.J., Flint C. Political Geography, World-Economy, Nation-State and Locality. 4th edition. - Harlow, 2000.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України – Історична регіоналістика - http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Rehionalistyka_istorychna
2. Інститут історичної урбаністики - бібліотека - <http://ri-urbanhistory.org.ua/library-archive/libra>
3. Регіональні дослідження - https://stud.com.ua/26389/geografiya/regionalni_doslidzhennya
4. Історичне краєзнавство та регіональні дослідження - <http://science.kpnu.edu.ua/naukovi-struktury/istdosl/>